

Voorlezen op de basisschool

Achtergronden en praktische tips
voor leerkrachten

KWESTIE
VAN LEZEN

3

Door veel voor te lezen in de klas help je leerlingen om vaardige lezers te worden. Bovendien bevordert het hun leesplezier. In deze brochure kun je lezen hoe je voorlezen een vaste plek in elke groep kunt geven en er leerlingen zoveel mogelijk van kunt laten profiteren.

TIP

Laat leerlingen zien hoe divers het boekenaanbod is door bijvoorbeeld ook verhalende non-fictie en poëzie voor te lezen.

Waarom is voorlezen belangrijk?

Uit diverse onderzoeken blijkt dat (interactief) voorlezen de taal- en leesvaardigheid bevordert. Ook stimuleert het de sociaal-emotionele, de cognitieve en de algemene (culturele) ontwikkeling. En, niet onbelangrijk, voorlezen bevordert het leesplezier. Het is daarmee een belangrijke vorm van boekpromotie.

Voorlezen zorgt verder voor rustmomenten in de groep en schept een verbondenheid van samen genieten en opgaan in een verhaal.

Voorlezen in onder- én bovenbouw

Voorlezen blijft de hele basisschool door belangrijk, ook als kinderen zelf al kunnen lezen. Door voor te lezen kun je leerlingen in contact brengen met verhalen die (nog) te moeilijk zijn om zelf te lezen, maar waar ze wel plezier aan beleven en waarmee ze hun woordenschat en kennis van de wereld kunnen uitbreiden. Ook kunnen ze zo ontdekken welke boeken en genres ze leuk vinden. Verder kan voorlezen de opmaat zijn om te praten over bepaalde thema's uit de de zaakvakken.

Veel voorlezen gebeurt in de praktijk nog niet in alle groepen. Tot en met groep 3 maken vrijwel alle leerkrachten er een paar keer per week tijd voor vrij. Maar in groep 7 en 8 is dit nog de helft. Uit het peilingsonderzoek van de inspectie (2022) blijkt dat 50% van alle leerkrachten dagelijks voorleest en dat 45% dit één of twee keer per week doet. In 2011 las nog 60% van de leerkrachten dagelijks voor.

TIP

Bereid het voorlezen goed voor. Lees de tekst vooraf door, zodat je bedacht bent op lastige woorden, aanpassingen in tempo en stemgebruik, verloop van het verhaal, enzovoort.

TIP

Veel leerkrachten lezen graag voor uit boeken die ze kennen uit hun eigen jeugd. Natuurlijk mogen echte klassiekers niet ontbreken, maar in het actuele boekenaanbod zijn schitterende voorleesboeken te vinden.

Structureel en planmatig

Geef voorlezen een vaste plaats in het lesrooster. Een planmatige aanpak helpt om van voorlezen een structurele activiteit te maken én om leerlingen gedurende hun basisschoolperiode met verschillende thema's, genres en vertelstijlen in aanraking te brengen. Een voorleeslogboek is hierbij handig: een schrift of bestand waarin je vastlegt met welke boeken je hebt gewerkt. Dit logboek kun je delen met collega's, dan wel toevoegen aan jullie schoolleesplan, zodat onderlinge afstemming en een doorgaande voorleeslijn ontstaan.

Voorleesmateriaal

Er is materiaal te over om voor te lezen. Houd bij het kiezen rekening met welk doel en aan wie je gaat voorlezen. Je kunt een *heel boek voorlezen*. Voordeel is dat kinderen dagelijks met spanning uitkijken naar het vervolg. Even kort opfrissen van wat voorafging, zorgt ervoor dat ze betrokken blijven. Probeer telkens te eindigen met een cliffhanger. Je kunt ook kiezen voor uitsluitend een *fragment* uit een boek. Dit kan fungeren als boekpromotie (leerlingen nieuwsgierig maken naar het boek), maar het fragment kan ook aansluiten bij een thema waar je in de groep aan werkt. Introduceer het fragment kort, zodat leerlingen er snel in thuisraken. *Een kort verhaal* heeft als voordeel dat je het in één keer kunt afronden. Denk aan sprookjes, maar ook aan bijvoorbeeld de Mees Kees-verhalen van Mirjam Oldenhove of de (historische)

verhalenbundels van Arend van Dam. Ook hier kun je het verhaal weer laten aansluiten bij het thema van dat moment.

Ook *gedichten* en berijmde verhalen zijn mooi voorleesmateriaal. Voordeel is dat ze weinig tijd kosten; begin bijvoorbeeld elke taalles met een gedicht of geef ze een plek in je thematisch leesonderwijs. Kinderen leren de eigenheid van poëzie kennen. *Een prentenboek* is niet alleen voor jonge, maar ook oudere leerlingen geschikt voorleesmateriaal. De prenten vullen de tekst aan of voegen daar vaak een verrassende interpretatie aan toe; en ze stimuleren de verbeelding. Vergeet ook *informatieve boeken* niet. Ze passen uitstekend in thematisch leesonderwijs, maar zijn ook leuk als boekentip. Zo spreek je leerlingen aan die vooral lezen om ergens iets over te weten te komen.

TIP

Lees niet alleen voor als er tijd over is. Als je van voorlezen een vaste routine maakt, schiet het er niet bij in en kun je met je boekkeuze aansluiten bij een actueel thema in de groep.

TIP

Laat ouders tijdens een ouderavond het voorleeslogboek ook eens zien of geef het een plek op de schoolwebsite. Ouders kunnen er bij het thuis voorlezen dan op aansluiten.

Interactief voorlezen

Bij interactief voorlezen praat je voor, tijdens dan wel na het voorlezen samen over het boek. Je kunt dit gesprek op gang brengen met open vragen, gericht op bijvoorbeeld verwachtingen over het boek en verhaalverloop, op herkenning, op nadenken over lastige passages enzovoort. Het gesprek zorgt ervoor dat leerlingen nauwer betrokken raken bij het verhaal en actief nadenken over de betekenis ervan. Zo kun je diep tekstbegrip, woordenschat, literaire competentie en leesbeleving stimuleren.

Voorleescampagnes

Tijdens de *Nationale Voorleesdagen* kun je in je school tien dagen lang de schijnwerpers op voorlezen zetten. Het Prentenboek van het Jaar staat samen met de tien genomineerde prentenboeken centraal tijdens de campagne. Er zijn aantrekkelijke materialen en lessuggesties beschikbaar op www.nationalevoorleesdagen.nl.

Met groep 7 en 8 kun je meedoen aan de *Nationale Voorleeswedstrijd van Stichting Lezen*. Leerlingen kiezen zelf hun boek en enthousiasmeren klasgenoten om ook te lezen. In het schooljaar 2022-2023 nam 55% van de basisscholen hieraan deel. Aan de landelijke finale gaan voorrondes op scholen en in regio's en provincies vooraf.

TIP

Geef leerlingen de kans om na te denken over het verhaal en relaties te leggen met hetgeen ze al weten of zelf hebben ervaren. Laat het praten over het boek een natuurlijk proces zijn en maak er geen overhoring van.

TIP

Zorg ervoor dat de boeken waaruit je voorleest in de klas aanwezig zijn.

TIP

Organiseer tutorlezen: hierbij lezen kinderen uit hogere groepen voor aan kinderen uit de onderbouw. Het belangrijkste doel is het plezier in lezen van voorlezer en luisteraar(s) te verhogen.

TIP

Stimuleer ouders om thuis dagelijks voor te lezen, liefst op een vast tijdstip. Adviseer daarbij ouders met een andere thuistaal dan Nederlands voor te lezen in de taal die ze het prettigst vinden. Hun kinderen profiteren hiervan evengoed voor hun taalontwikkeling in het Nederlands.

Meer informatie?

jeugdbibliotheek.nl

Overzicht boekenaanbod in de bibliotheek.

lezen.nl

o.a. Actuele onderzoeksgegevens
over (voor)lezen.

denationalevoorleeswedstrijd.nl

Alle informatie voor leerkrachten
van groep 7 en 8.

nationalevoorleesdagen.nl

Voorleescampagne gericht op
0- tot 6-jarigen.

lezeninhetpo.nl

Bouwsteen Kinderboeken leren kennen.

devoorleeshoek.nl

Filmpjes voor jonge kinderen waarin
kinderboeken worden voorgelezen.

leesbevorderingindeklas.nl

Boekrecensies, voorleesfragmenten en
lestips voor bovenbouwleerkrachten.

De Grote Vriendelijke Podcast -Podcast
waarin recente jeugdboeken besproken
worden en er een interview te beluisteren
is met bijvoorbeeld een auteur of illustrator.

frappantefragmenten.nl

Website waarop fragmenten uit
kinderliteratuur te beluisteren zijn.

Uitgave van Stichting Lezen,
2013. Herzien in 2024.

Tekst: **Kees Broekhof (Sardes)**
& **Nicolien de Pater**
Eindredactie: **Stichting Lezen**
Foto's **Annemarie Terhell**
Ontwerp **Judith Schoffelen**
& **Erik olde Hanhof**
Uitgave van Stichting Lezen
& de Bibliotheek op school
www.lezen.nl

Lezen
STICHTING LEZEN

Bronnen

- Bus, A.G., Van IJzendoorn, M.H., Pellegrini, A.D. & Terpstra, W. (1994). Een meta-analyse naar intergenerationele overdracht van geletterdheid. *Ned. Tijdschrift voor Opvoeding, Vorming en Onderwijs*, 10(3), 157-175.
- Cunningham, A. E. & Stanovich, K. E. (1998). What reading does for the mind. *American Educator*, 22(1-2), 8-15.
- Duursma, E., Augustyn, M. & Zuckerman, B. (2008). Reading aloud to children, the evidence, *Archives of Disease in Childhood*, 93, 554-557.
- Ece DemirLira, Ö., Applebaum, L. R., GoldinMeadow, S., & Levine, S. C. (2019). Parents' early book reading to children: Relation to children's later language and literacy outcomes controlling for other parent language input. *Developmental Science*, 22(3), 1-16.
- Farrant, B. M., & Zubrick, S. R. (2013). Parent-child book reading across early childhood and child vocabulary in the early school years: Findings from the Longitudinal Study of Australian Children. *First Language*, 33(3), 280-293.
- Flack, Z. M., Field, A. P., and Horst, J. S. (2018). The effects of shared storybook reading on word learning: a meta-analysis. *Dev. Psychol.* 54, 1334-1346. doi: 10.1037/dev0000512
- Ghonem-Woets, K. (2010). *Kennis van literaire conventies bij kinderen in de basisschoolleeftijd*, Stichting Lezen.
- Kalb, G. & Van Ours, J. C. (2013). Reading to Young Children: A Head-Start in Life? IZA Discussion Paper No. 7416.
- Kwant, A. (2011). *Geraakt door prentenboeken. Effecten van het gebruik van prentenboeken op de sociaal-emotionele ontwikkeling van kleuters*. Amsterdam.
- Mar, R. A., Tackett, J. L., & Moore, C. (2010). Exposure to media and theory-of-mind development in preschoolers. *Cognitive Development* 25(1), 69-78.
- Pol, C. van der (2010). *Prentenboeken lezen als literatuur. Een structuralistische benadering van het concept 'literaire competentie' voor kleuters*. Amsterdam.

KWESTIE
VAN LEZEN

3